

„Bestia” i inne...

O Festiwalu

Filmowym Poli Negri

w Austin.

Książki Mariusza Kotowskiego o Poli Negri, fot. Jacek Gwizdka
Joanna Sokołowska-Gwizdka (Austin, Teksas)

Od 20 maja do 20 czerwca 2021 r. Austin Polish Society organizuje Festiwal Poli Negri on-line. Filmy będą nieodpłatnie dostępne na platformie Austin Polish Film Festival, bez ograniczeń terytorialnych. Pola Negri mieszkała w Teksasie przez 30 lat, zmarła w San Antonio w 1987 r., dlatego my Polonia z Teksasu czujemy się zobligowani, aby o niej pamiętać.

Mamy szczęście, że w Austin mieszka ekspert od Poli Negri, reżyser Mariusz Kotowski. Jego kolekcja fotografii, plakatów, wycinków z gazet i różnego rodzaju pamiątek po artystce, jest

imponująca. Mariusz Kotowski zajmował się tą postacią przez kilkanaście lat, zgromadził ogromną wiedzę na jej temat, wręcz zaprzyjaźnił się z artystką. Dotarł do osób, które ją znały i które wypowiedziały się przed kamerą. I tak z bogatej kolekcji fotografii, gazet, fragmentów archiwalnych filmów i wypowiedzi aktorów (laureaci Oscara - Hayley Mills, Eli Wallach), producenta filmowego z Paramount Pictures (A.C. Lyles), historyka filmu (Jeanine Basinger) oraz duchownego przyjaciela, a także pisarza, który pomagał opracować jej wspomnienia... powstał film dokumentalny „Pola Negri - życie gwiazdy”. niezwykle portret kobiety, aktorki, a przede wszystkim człowieka. Obrazu dopełnia narracja zdobywczyni nagrody Emmy - Cyndi Williams oraz muzyka Chopina, która umiejscawia bohaterkę w kraju nad Wisłą.

Jest to więc unikalny dokument, wielokrotnie nagradzany, tym bardziej cenny, że wiele z wypowiedających się w nim osób już nie żyje. Poza tym jak dotąd nie powstał żaden inny, równie rzetelny i przekrojowy film na temat Poli Negri.

Oprócz filmu dokumentalnego Mariusza Kotowskiego podczas festiwalu będzie można zobaczyć cztery filmy z początkowego okresu twórczości artystki z serii „The Iconic Collections”. Są to: *The Polish Dancer* (1917), *The Yellow Ticket* (1918), *Eyes of the Mummy Ma* (1918) oraz *Sappho* (1921). Filmy zostały zdygitalizowane i opracowane przez wytwórnę Bright Shining

City Productions Mariusza Kotowskiego.

***

Pola Negri rozpoczęła swoją karierę od tańca, potem występowała w warszawskich teatrach, a tam szybko została zauważona przez legendarnego producenta Aleksandra Hertza z warszawskiej wytwórni filmowej Sfinks, który zaproponował jej główną rolę w filmie „Niewolnica zmysłów” (1914). Po dużym sukcesie tego melodramatu Pola Negri podpisała umowę ze Sfinksem i zagrała w takich filmach „Żona” (1915) czy „Studenci” (1916). Niestety filmy z początkowego okresu kariery Poli Negri dochowały się do naszych czasów jedynie we fragmentach. Wyjątek stanowi film „Bestia” (1917 r.), znany też jako „Polska tancerka”, który zachował się tylko dlatego, że w 1921 r. został zakupiony przez dystrybutora z USA, a po latach kopia filmu trafiła do Filmoteki Narodowej. Ten film zatem dla kinomanów zainteresowanych początkami filmu polskiego na pewno stanowi dużą wartość.

Kadr z filmu „Bestia”, fot. youtube

***The Polish Dancer (Bestia)*, 1917 r., Polska.,48 min.,
melodramat**

Reżyseria: Aleksander Hertz, scenariusz: Aleksander Hertz,
zdjęcia: Witalis Korsak-Gołogowski, scenografia: Józef Galewski,
Tadeusz Sobowski, wykonawcy Pola Negri (Pola Basznikow,
Witold Kuncewicz (Aleksy), Jan Pawłowski (Dymitr), Maria
Dulęba (Sonia, żona Aleksego), Lya Mara (tancerka).

Pola Basznikow (Pola Negri), młoda i piękna dziewczyna z małego miasteczka, lubi wymykać się z domu, by spędzać czas na rozrywkach przy muzyce i winie w pobliskich barach. Kiedy po jednej z takich nocnych eskapad dochodzi do kłótni z ojcem,

Pola postanawia uciec z domu wraz ze swoim chłopakiem, Dymitrem (Jan Pawłowski). Zatrzymują się w hotelu. Jednak Dymitr nie wystarcza Poli, jest spragniona świata i przygód. Pewnego dnia upija go, zabiera mu wszystkie pieniądze i wychodzi. Zostawia jedynie list, w którym obiecuje spłacić dług. Zdobywa pracę modeli, a potem tancerki kabaretowe i szybko zdobywa popularność. Za sukcesem zawodowym idzie w parze sukces osobisty. Pola poznaje bogatego przemysłowca Aleksa (Witold Kunczewicz), z którym wdaje się w romans. Aleks decyduje się opuścić swoją żonę Sonie (Maria Dulęba), po czym razem z Polą udają się do Cafe de Paris, aby świętować. Tam czeka na nich Dymitr, który jednak nie poznaje Poli. Pola oddaje mu pieniądze, zostawia je z kartką na stole. Kiedy Dymitr orientuje się w sytuacji, postanawia się zemścić. Tymczasem żona Aleksa, Sonia udziela mu rozwodu i wyprowadza się do matki. Wkrótce zapada na śmiertelną chorobę. Pola dowiedziawszy się, że Aleks jest żonaty, porzuca go, nie wiedząc, że ukochany dla niej opuścił rodzinę. Kiedy Dymitr w ataku szału zabija Pole, Aleks, próbuje pogodzić się z żoną, jednak jest już za późno, gdyż Sonia w międzyczasie umarła.

Film jest więc melodramatem z morałem, ma przestrzec przed lekkomyślnością i nie liczeniem się z uczuciami innych. Mimo, że nie dał w pełni pola dla pokazania talentu aktorskiego Poli Negri, dzięki jej kobiecości i uwodzicielskości została zauważona za zachodnią granicą. Wkrótce po premierze artystka zakończyła

współpracę z Aleksandrem Hertzem i wyjechała do Niemiec, by po kilku latach znaleźć się w Hollywood.

Trailer:

***

The Yellow Ticket (Żółty paszport), 1918 r., Niemcy, 40 min., dramat

Reżyseria: Eugen Illés, Victor Janson, Paul L. Stein, scenariusz: Hans Brennert, Hanns Kräly, występują: Pola Negri, Harry Liedtke, Victor Janson, Adolf E. Licho, Werner Bernhardy, Guido Herzfeld, Margarete Kupfer, Marga Lind.

Lea (Pola Negri), młoda dziewczyna porzucona przez matkę, mieszka w Warszawie w żydowskiej dzielnicy z chorym ojcem. Lubi czytać, chce studiować medycynę w Petersburgu, gdyż ma nadzieję, że wyleczy ojca. Jednak ojciec umiera, a jej opiekun, Ossip Storki (Victor Janson), jest wezwany do pracy u gubernatora. Lea jedzie do Petersburga. Dowiaduje się tam, że dziewczęta żydowskiego pochodzenia mogą pracować wyłącznie jako prostytutki z tzw. żółtym paszportem, w przeciwnym wypadku trafią do więzienia. Lea spełnia warunki i zaczyna pracować w domu publicznym. Przypadkiem znajduje w książce, która dostała od korepetytora, dokumenty jego zmarłej siostry

pod zmienioną tożsamością dostaje się na Uniwersytet. W dzień jest więc studentką, a w nocy zarabia na życie w domu publicznym. Zakochuje się w niej Dymitr, który po odkryciu jej podwójnego życia jest zdruzgotany, po czym idzie do prof. Piotra Żukowskiego, żeby go o tym powiadomić. Lea, rozumie, że to koniec jej kariery studenckiej i próbuje popełnić samobójstwo.

Prof. Żukowski wspomina, że 19 lat temu miał dziecko, ze studentką o imieniu Lidia i nie wie, co się z nimi stało. Dochodzi do spotkania prof. Żukowskiego z opiekunem Lei, który zadziwiony faktem, że jego zmarła siostra otrzymuje nagrody na uniwersytecie, chce rozwikłać zagadkę. Okazuje się, że to profesor jest ojciem Lei. Historia kończy się szczęśliwie.

Film zawiera unikalne materiały filmowe z dawnej żydowskiej dzielnicy Warszawy i ludzi, którzy kiedyś tam mieszkali. Film był zakazany w III Rzeszy, ze względu na przedstawianie Żydów w pozytywnym świetle. Kopia filmu została odnaleziona dopiero w latach 90., jeden fragment filmu znajdował się w archiwum w Amsterdamie, a inny fragment został odnaleziony w Moskwie.

Plakat filmu „Żółty paszport” z udziałem Poli Negri, zrealizowanym w USA w 1922 r., fot. wikimedia commons

***

Eyes of the Mummy Ma (Oczy mumii Ma), 1918 r. Niemcy, 63 min., romans, horror

Reżyseria: Ernst Lubitsch, scenariusz: Hanns Kräly, Emil Rameau, występują: Pola Negri, Harry Liedtke, Emil Jannings, Max Laurence

Młody malarz, Albert Wendland przybywa do Egiptu. W hotelu, w którym się zatrzymuje słyszy o przeklętym grobowcu Królowej Ma. Zaciekawiony wyrusza na samotną wyprawę, by zbadać grobowiec. Na miejscu spotyka egipskiego pustelnika Radu. Prowadzi on malarza do ciemnego pokoju. Tam przez wieko trumny widać oczy, które nagle ożywają. Wendland otwiera wieko, które w rzeczywistości jest wejściem do sąsiedniego pokoju, w którym przetrzymywana jest młoda niewolnica o imieniu Ma. Zakochany malarz obezwładnia Radu, ratuje Ma i zabiera ją ze sobą do Europy, a potem ją poślubia. Jednak Radu załamany utratą Ma przysięga zemstę.

Wendland zatrudnia korepetytora, który zapoznaje Ma z europejskimi manierami i zwyczajami, a następnie urządza przyjęcie, na którym przedstawia ją swoim znajomym. Kiedy Ma zaczyna tańczyć, zwraca uwagę menadżera wodewilu, który podpisuje z nią kontrakt. Kilka miesięcy po sukcesie Ma, na jeden ze spektakli przychodzi Radu i hipnotyzuje ją, a ona mdleje.

Znacznie później księżę, u którego na służbie jest Radu, odwiedza wystawę sztuki, na której znajdują się obrazy Wendlanda. Zaprasza artystę i Ma do odwiedzenia jego kolekcji. Potem cała trójka siada do herbaty. Ma widzi Radu od tyłu przez odbicie w lustrze, znów mdleje, a potem długo choruje.

Historia kończy się tragicznie, przypadkową śmiercią Ma.

fot. wikimedia commons

***

***Sappho (Safona)*, 1921 r., Niemcy, 82 min., dramat**

Reżyseria: Dimitri Buchowetzki, scenariusz: Dimitri Buchowetzki, Alexandre Dumas, występują: Pola Negri, Johannes Riemann, Alfred Abel, Albert Steinrück, Otto Trepkow, Helga Molander, Elsa Wagner, Ellinor Gynt. Film znany również pt. „Mad Love”.

Richard De La Croix ma brata, Andreasa, który został

doprowadzony do szaleństwa przez kobietę-wampa o imieniu Safona i przebywa w szpitalu dla obłąkanych. Richard, niczego nieświadomy, poznaje Safonę. Zakochują się w sobie z wzajemnością. Safona zrywa ze swoim kochankiem George'em, aby być z Richardem. George chce ją odzyskać. Odnajduje kochanków, gdy ci spędzają wakacje w nadmorskim kurorcie. George mówi Richardowi, że to Safona jest odpowiedzialna za stan jego brata. Richard jest przerażony i natychmiast zrywa związek z Safoną. Wraca do domu, aby poślubić ukochaną z dzieciństwa, Marię.

W dniu ślubu Richard uświadamia sobie, że nie może żyć bez Safony. Wraca do miasta, żeby ją odnaleźć. Przez cały ten czas jego brat Andreas ma niespokojne sny o Safonie. Kiedy Richard rozpoczyna poszukiwania Safony, Andres intuicyjnie wyczuwa, że ktoś ją ściga, więc ucieka ze szpitala i zaczyna na własną rękę szukać Safony. Richard znajduje Safonę na balu z Teddym. Pyta ją o jej najnowszego kochanka. W tym czasie Andreas wpada na spotkanie, atakuje Safonę i przypadkowo ją zabija.

fot. wikimedia commons

Źródła: wikipedia, culture.pl

Więcej informacji na temat Festiwalu Poli Negri w Austin:

<https://www.austinpolsishfilm.com/>

Zobacz też:

Teksaskie opowieści. Pola Negri.

Festiwal Poli Negri w Austin